

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

ВІСНИК

НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

науково-практичний журнал

Заснований у грудні 1993 р.
Виходить 4 рази на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 264 від 10.12.1993 р.

Журнал включено до Міжнародної
наукометричної бази даних Index
Scopernicus

Рекомендовано до видання вченою
радою ДВНЗ “Тернопільський дер-
жавний медичний університет імені
І. Я. Горбачевського МОЗ України”
(протокол № 15 від 30.05.2017 р.)

Журнал включено до Переліку наукових
фахових видань України,
в яких можуть публікуватись
результати дисертаційних робіт
на здобуття наукового ступеня
кандидата та доктора медичних наук,
згідно з наказом МОН України від
07.10.2015 р. № 1021

Засновник і видавець:
ДВНЗ “Тернопільський державний
медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

Адреса редакції:
Журнал “Вісник наукових досліджень”
Майдан Волі, 1
м. Тернопіль, 46001
УКРАЇНА

Шеф-редактор – І. В. Жулкевич
Комп'ютерна верстка – З. В. Яскілка
Редагування і коректура – О. П. Шпак
В. В. Марченко

©“Вісник наукових досліджень”
науково-практичний журнал, 2017

- ◆ **Огляди та власні дослідження**
- ◆ **Внутрішні хвороби**
- ◆ **Хірургія**
- ◆ **Акушерство та гінекологія**
- ◆ **Неврологія і психіатрія**
- ◆ **Педіатрія**
- ◆ **Стоматологія**
- ◆ **Експериментальні дослідження**
- ◆ **Обмін досвідом**

2 (87)

СТОМАТОЛОГІЯ

УДК 616.31-083-085-053.2(477.85)

DOI 10.11603/2415-8798.2017.2.7842

©Т. Б. Мандзюк, Т. С. Кіцак

ВДНЗУ “Буковинський державний медичний університет”, м. Чернівці

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ ПОРОЖНИНИ РОТА В ДІТЕЙ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ У М. ЧЕРНІВЦІ

Резюме. Стоматологічна захворюваність у нашій країні достатньо велика. Тому слід очікувати подальшого її збільшення, якщо не будуть змінені в сприятливому напрямку умови, що впливають на розвиток захворювання. У розумінні комплексної охорони здоров'я дитини на перший план все більше виступає профілактична точка зору. Невдвлячись на давно відомий факт, що “попереджувати легше, ніж лікувати”, профілактика карієсу в нашій країні довгий час знаходилась у забутті.

Мета дослідження – вивчити стан твердих тканин зубів, тканин пародонта та гігієнічний стан порожнини рота у дітей, які мають можливість проживати у різних соціально-гігієнічних умовах.

Матеріали і методи. Першочерговим етапом дослідження було проведене письмове анкетування дітей та їх батьків. Основними питаннями анкети для дітей були місце та умови проживання дітей, характер харчування, проведення профілактичних оглядів порожнини рота, вибір предметів та засобів догляду за порожниною рота.

Результати досліджень та їх обговорення. Після оцінки клінічних показників у дітей, які входили до першої досліджуваної групи і проживали у сприятливих побутових умовах, мали можливість проводити профілактичні огляди та використовувати повною мірою необхідні предмети та засоби профілактики захворювань порожнини рота. Ми отримали такі результати: інтенсивність каріозного процесу становила 2,4–2,7, що відповідає низькому та середньому рівням інтенсивності карієсу, гігієнічний індекс дорівнював у середньому 1,8–2,0 бали, що свідчить про задовільний стан гігієни порожнини рота, папілярно-маргінально-альвеолярний індекс становив від 10 до 25 %, тобто легкий ступінь запального процесу ясен, що може бути спричинене фізіологічною перебудовою зубних рядів та зубощелепної системи в цілому.

Висновки. Дослідження, які ми провели, показали, що своєчасне та правильне використання профілактичних заходів призводить до зменшення рівня ураження карієсом, проведення санітарно-просвітньої роботи, регулярні профілактичні огляди сприяють поліпшенню гігієнічного стану порожнини рота пацієнтів.

Ключові слова: карієс; профілактика; резистентність; інтенсивність; розповсюдженість.

ВСТУП Профілактика стоматологічних захворювань – це комплекс взаємопов'язаних заходів організаційного і лікувально-профілактичного характеру, спрямованих на своєчасне усунення причин та умов виникнення і розвитку захворювання, а також підвищення стійкості організму людини до впливу несприятливих чинників навколишнього середовища [1].

У розумінні комплексної охорони здоров'я дитини на перший план все більше виступає профілактична точка зору. Невдвлячись на давно відомий факт, що “попереджувати легше, ніж лікувати”, профілактика карієсу в нашій країні довгий час знаходилась у забутті.

Але в наш час в умовах соціального росту, соціальної стабільності все більше уваги приділяється профілактиці стоматологічних захворювань. На ринку з'явилось багато засобів профілактики як вітчизняного, так і іноземного виробництва. Багато виробників різних фірм за участю Міністерства охорони здоров'я впроваджують свої соціальні програми щодо розповсюдження різних засобів із догляду за ротовою порожниною. Через засоби інформації: інтернет, телебачення, радіо, пресу люди отримують повну інформацію про необхідність та важливість профілактики та про усі засоби з догляду за зубами [2].

Невдвлячись на вищеперераховані факти, важливо відмітити, що захворюваність на карієс постійних зубів має чітку тенденцію до зростання. Як вказує ряд проведених досліджень, карієс серед дитячого населення є найрозповсюдженішою стоматологічною патологією. Про це свідчить поширеність каріозного процесу в дітей на території Західної України, що коливається в межах 65,8–97,7 %, при середньому рівні інтенсивності ураження – від 2,3 до 7,1 [3].

У зв'язку з невинним розвитком патології твердих тканин зубів та зубо-щелепного апарату в Україні та у всьому світі все більше уваги лікарі-дослідники приділяють проблемі встановлення факторів формування даного явища, основними з яких є: 1) соціально-гігієнічні 2) медико-демографічні, соціально-психологічні [4].

Метою дослідження було дослідити стан твердих тканин зубів, тканин пародонта та гігієнічний стан порожнини рота у дітей, які мають можливість проживати у різних соціально-гігієнічних умовах.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ Першочерговим етапом дослідження було проведене письмове анкетування дітей та їх батьків. Основними питаннями анкети для дітей були місце та умови проживання дітей, характер харчування, проведення профілактичних оглядів порожнини рота, вибір предметів та засобів догляду за порожниною рота. Анкету для батьків створили таким чином, що в ній питання повторялись аналогічно, як і у дітей, а також додаткові питання щодо умов праці, відпочинку, соціального забезпечення сім'ї, визначення генетично зумовлених захворювань.

До основної досліджуваної групи ввійшли 82 дітей віком 12–14 років, які навчаються в загальноосвітній школі м. Чернівці. Контрольну групу склали 20 дітей – сиріт, того ж віку, що живуть та навчаються у школі-інтернаті.

Після проведення детального аналізу анкетних даних було встановлено, що діти, котрі проживають у сім'ї, володіють більш детальнішою інформацією та можливістю ширшого використання різноманітних сучасних засобів догляду за порожниною рота. Також серед них є велика кількість дітей, які мають можливість користуватися послугами приватних лікарів-стоматологів, проводити

професійну гігієну порожнини рота. Діти вільно володіють інформацією щодо вибору особистих засобів та предметів гігієни порожнини рота, дають чітку характеристику правилам використання додаткових профілактичних методів догляду за ротовою порожниною.

Аналіз анкетування дітей-сиріт показав достатній рівень проінформованості їх щодо правил використання предметів та засобів гігієнічного догляду. Проте ми відмітили відсутність можливості використання додаткових предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота, недостатність споживання їжі, що містить кальційта вітаміни, які чинять безпосередній вплив на попередження виникнення стоматологічної патології. Важливим було відмітити той факт, що діти не мали можливості індивідуального навчання правилам догляду за порожниною рота, що, у свою чергу, позначилося на погіршенні стану гігієни порожнини рота.

Наступним етапом дослідження були клінічні огляди дітей з метою створення порівняльної характеристики впливу предметів та засобів гігієни порожнини рота, ефективності індивідуальної та загальної санітарно-просвітньої роботи, та інших вищеперерахованих чинників, що впливають на розвиток каріозного процесу, а також сприяють незадовільному стану гігієни порожнини рота, що, у свою чергу, призводить до розвитку захворювань слизової оболонки та пародонта.

Під час клінічного обстеження проводили повторне опитування дітей із метою визначення рівня самостійності заповнення анкет, визначення індексу інтенсивності каріозного процесу (КПВ), папілярно-маргінально-альвеолярний індекс (РМА), для визначення ступеня запалення ясен у дітей, а також гігієнічного індексу Федорова – Володкіної.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Після оцінки клінічних показників у дітей, які входили до першої досліджуваної групи і проживали у сприятливих побутових умовах, мали можливість проводити профілактичні огляди та використовувати повною мірою необхідні предмети та засоби профілактики захворювань порожнини рота. Ми отримали наступні результати: інтенсивність каріозного процесу становила 2,4–2,7, що відповідає низькому та середньому рівням інтенсивності карієсу, гігієнічний індекс дорівнював у середньому 1,8–2,0 бали, що свідчить про задовільний стан гігієни по-

рожнини рота, папілярно-маргінально-альвеолярний індекс становив від 10 до 25 %, тобто легкий ступінь запального процесу ясен, що може бути спричинене фізіологічною перебудовою зубних рядів та зубощелепної системи в цілому.

Результати клінічного обстеження дітей другої групи, які проживають у школі-інтернаті, значно відрізнялися від показників основної групи обстежуваних. Інтенсивність карієсу становить 5,6–6,1, що вказує на високий та дуже високий рівні ураження карієсом твердих тканин зубів, гігієнічний індекс Федорова – Володкіної дорівнює в середньому 2,4–3,1 – незадовільний та поганий стан гігієни порожнини рота, значення індексу РМА знаходилося в межах 40–45 %, що характеризує запальний процес ясен середньої тяжкості. Тобто отримані результати контрольної групи були значно гіршими, ніж у дітей основної групи.

ВИСНОВКИ Дослідження, які ми провели, показали, що своєчасне та правильне використання профілактичних заходів призводить до зменшення рівня ураження карієсом, проведення санітарно-просвітньої роботи, регулярні профілактичні огляди сприяють поліпшенню гігієнічного стану порожнини рота пацієнтів. Важливим є той факт, що профілактика стоматологічних захворювань у дітей показує свою ефективність тільки при правильній та раціональній співпраці лікаря-стоматолога, вчителів, батьків і, безпосередньо самих дітей.

При проведенні профілактичних заходів у дітей-сиріт та дітей, які проживають у несприятливих соціально-побутових умовах, пріоритетним є саме індивідуальний підхід під час проведення санітарно-просвітницьких заходів лікарями-стоматологами або студентами вищих медичних закладів, виборі предметів та засобів гігієни порожнини рота, своєчасне надання стоматологічної допомоги, і, звичайно, контроль правильності та ефективності використання вищеперерахованих факторів.

Отже, незважаючи на стрімкий розвиток сучасної стоматології, в тому числі стоматології дитячого віку, та пошук нових ефективних методів і засобів лікування захворювань порожнини рота, їх поширеність залишається, як і раніше, високою. Тому пріоритетним у сучасній стоматологічній практиці залишається вивчення та впровадження аспектів профілактики та попередження розвитку захворювань ротової порожнини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Заяць Т. І. Профілактика стоматологічних захворювань / Т. І. Заяць. – Львів, 2008.
2. Каськова Л. Ф. Профілактика стоматологічних захворювань / Л. Ф. Каськова. – 2011.
3. Оцінка стоматологічного статусу дітей, які проживають у місцевості забрудненій солями важких металів / В. В. Аваков, М. М. Рожко // Проблеми екологічної та медичної генетики і клінічної імунології. – 2014. – № 3. – С. 184–192.
4. Матеріали щорічної звітної конференції професорсько-викладацького складу Міжнародного гуманітарного університету / Т. Б. Мандзюк. – 2014. – № 21. – С. 192–196.
5. Якимець М. М. // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – № 2 (119). – С. 267–270.

Отримано 03.04.17

©Т. В. Mandziuk, Т. S. Kitsak

Bukovynian State Medical University

THE MAIN ASPECTS TO PREVENT DISEASES OF THE ORAL CAVITY IN CHILDREN RESIDING IN THE TOWN OF CHERNIVTSI

Summary. Dental sickness rate in our country is rather high, and its further increase may be expected in case the conditions affecting it are not changed for the better. Prophylaxis has been given the priority concerning the understanding of a comprehensive health care of a child. In spite of a well known fact that it is easier to prevent than to treat, prophylaxis of caries in our country has been forgotten for a long time.

The aim of the study – to investigate the condition of the hard dental tissues, periodontal tissues and hygienic condition of the oral cavity in children living in different social-hygienic surroundings. The first stage of our investigation was to perform written questionnaire of children and their parents. The principal questions of the questionnaire were the place and living conditions of children, the character of diet, initiation of preventive examinations of the oral cavity, the choice of the subjects and means for oral care.

Results and Discussion. After assessment of clinical signs of the children included into the first examined group, residing under favourable living conditions, able to undergo prophylaxis examinations and make complete use of essential preventive subjects and means against diseases of the oral cavity, we have obtained the following results: intensity of caries process was 2.4 – 2.7, corresponding to a low and moderate level of caries intensity; hygienic index was on an average 1.8 – 2.0, which is indicative of a satisfactory condition of the oral cavity; papillary-marginal-alveolar index was from 10 to 25 %, that is, a mild degree of inflammatory process of the gums, that might be caused by physiological rebuilding of the dental rows and dentoalveolar system on the whole.

Conclusions. The investigations conducted are indicative of the fact that timely and correct use of preventive measures results in decreased level of caries affliction. Initiation of sanitary-educational work, regular preventive examinations promote improvement of the hygienic condition of the oral cavity of patients.

Key words: caries; prevention; resistance; intensity; occurrence.

©Т. В. Мандзюк, Т. С. Кицак

ВГУЗУ “Буковинский государственный медицинский университет” г. Черновцы

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ПРОФИЛАКТИКИ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПОЛОСТИ РТА У ДЕТЕЙ, ПРОЖИВАЮЩИХ В Г. ЧЕРНОВЦЫ

Резюме. Стоматологическая заболеваемость в нашей стране достаточно велика. Потому следует ожидать дальнейшего ее увеличения, если не будут изменены в благоприятном направлении условия, влияющие на развитие заболевания. В смысле комплексной охраны здоровья на первый план все больше выступает профилактическая точка зрения. Несмотря на давно известный факт, что “предупредить легче, чем лечить”, профилактика кариеса в нашей стране долгое время находилась в забвении.

Цель исследования – исследовать состояние твердых тканей зубов, тканей пародонта и гигиеническое состояние полости рта у детей, имеющих возможность проживать в разных социально-гигиенических условиях.

Материалы и методы. Первоочередным этапом нашего исследования было проведено письменное анкетирование детей и их родителей. Основными вопросами анкеты для детей были место и условия проживания детей, характер питания, проведение профилактических осмотров полости рта, выбор предметов и средств ухода за полостью рта.

Результаты исследований и их обсуждение. После оценки клинических показателей у детей, которые входили в первой исследуемой группы и проживали в благоприятных бытовых условиях, имели возможность проводить профилактические осмотры и использовать в полной мере необходимые предметы и средства профилактики заболеваний полости рта. Мы получили следующие результаты: интенсивность кариозного процесса состояние обновила 2,4–2,7, что соответствует низкому и среднему уровням интенсивности кариеса, гигиенический индекс равнялся в среднем 1,8–2,0 баллов, что свидетельствует об удовлетворительном состоянии гигиены полости рта, папиллярно-маргинально-альвеолярный индекс составлял от 10 до 25 %, то есть легкая степень воспалительного процесса десен, может быть вызвано физиологической перестройкой зубных рядов и зубочелюстной системы в целом.

Проведенные нами исследования показали, что своевременное и правильное использование профилактических мероприятий приводит к уменьшению уровня поражения кариесом, проведение санитарно-просветительной работы, регулярные профилактические осмотры способствуют улучшению гигиенического состояния полости рта пациентов.

Ключевые слова: кариес; профилактика; резистентность; интенсивность; распространенность.